

آشنایی با بیماری اچ آی وی

مقدمه:

اچ آی وی یک بیماری عفونی است که اغلب مردم آن را با نام ایدز می شناسند، در حالی که ایدز تنها مرحله انتهایی از بیماری اچ آی وی است که اگر فرد به موقع و صحیح تحت مراقبت و درمان قرار گیرد، ممکن است تا آخر عمر اتفاق نیفتد. از آنجا که اچ آی وی یک بیماری عفونی است، بهتر است برای شناخت آن، در ابتدا با سیستم ایمنی بدن انسان آشنا شوید.

آشنایی با سیستم ایمنی بدن:

در بدن ما، سیستم ایمنی وجود دارد که وظیفه اش محافظت از بدن در برابر هر عامل بیگانه ای است که وارد بدن انسان می شود. گلبول های سفید یکی از اجزاء اصلی سیستم ایمنی بدن هستند.

سیستم ایمنی بدن

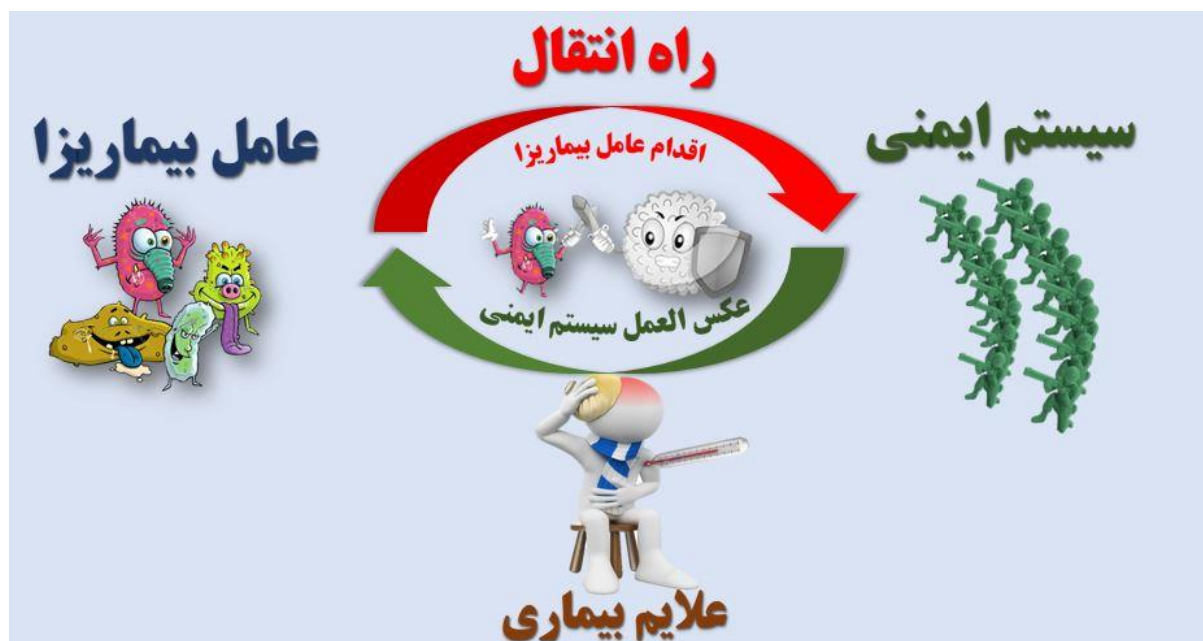
یکی از اصلی ترین اجزا سیستم ایمنی بدن گلبول های سفید هستند که در خون و ترشحات وجود دارند و مانند سربازان یک ارتش، وظیفه اصلی محافظت بدن در برابر عوامل بیگانه را بر عهده دارند. گلبول سفید به روش های زیر با عوامل بیگانه مقابله می کنند:

- مانع وارد شدن عوامل بیگانه به بدن می شود.
- عوامل بیگانه را از بین می برد.
- عوامل بیگانه را زندانی می کنند.

آشنایی با بیماری های عفونی: بیماری های عفونی، بیماری هایی هستند که به علت ورود یک عامل بیماریزا به بدن ایجاد می شوند. عامل بیماریزا وارد بدن شده و موجب آزدگی قسمتی از

بدن می‌شود. سیستم ایمنی نیز علیه این دشمن شروع به فعالیت می‌کند. این جنگی که بین عامل بیماریزا و سربازهای دفاعی بدن اتفاق می‌افتد، علائمی را ایجاد می‌کند که به کمک آن علائم می‌توانیم بیماری را تشخیص دهیم. پس اگر بخواهیم هر بیماری عفونی را بشناسیم، باید بدانیم چه عاملی بیماری را ایجاد می‌کند، این عامل چگونه وارد بدن می‌شود و بعد از ورودش به بدن چه اتفاقی می‌افتد.

عوامل بیماریزا در بیماری‌های عفونی:

عوامل بیماریزا در بیماریهای عفونی

خارج از سلول زنده، قادر به ادامه حیات نیستند (ویروس)

قوی و پيچيده هستند و به راحتی از بين نمی روند

بی آزار و ضعیف بوده و به راحتی از بین می روند

عامل ایجاد بیماری اچ آی وی نیز یک نوع ویروس به نام HIV (ویروس نقص ایمنی انسان) است. سلول زنده‌ای که ویروس اچ آی وی در آن زنده می‌ماند، گلبول سفید است. گلبول‌های سفید در خون و ترشحات بدن وجود دارند و خارج از بدن در مدت کوتاهی از بین می‌روند؛ بنابراین ویروس اچ آی وی نیز در خارج از بدن در مدت کوتاهی از بین می‌رود. حرارت، الکل و مواد ضد عفونی کننده (مانند وایتکس) به راحتی می‌توانند باعث از بین رفتن ویروس شوند.

راه‌های انتقال بیماری‌های عفونی:

شناخت راه ورود عوامل بیماریزا به بدن از اهمیت بسزایی برخوردار است، چرا که با شناخت آن و جلوگیری از ورود میکروب به بدن می‌توان زنجیره انتقال بیماری را قطع نمود و از ابتلا افراد به بیماری جلوگیری کرد.

راه های انتقال بیماریهای عفونی

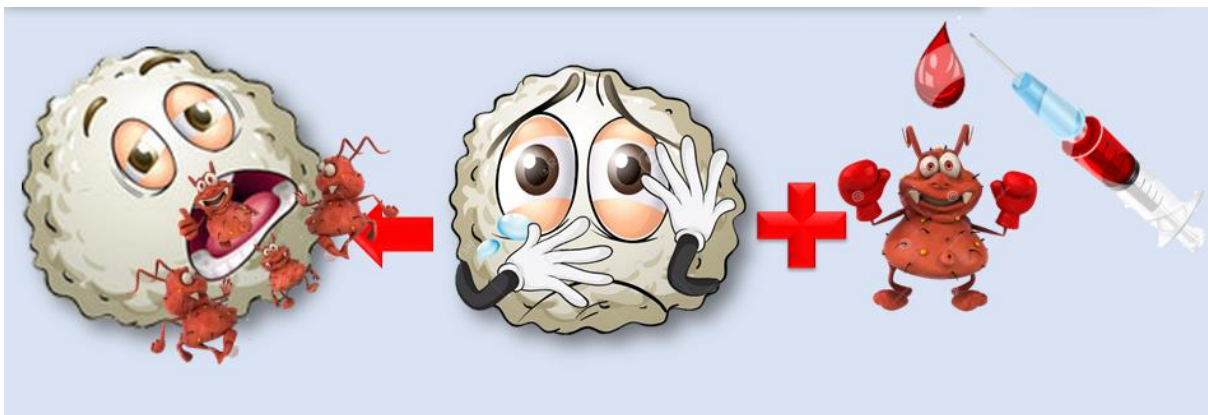

همانطور که اشاره شد مقصد ویروس اچ آی وی در بدن گلبولهای سفید خون هستند پس مسلماً ویروس از راهی به بدن وارد می شود که بتواند به گلبولهای سفید دسترسی داشته باشد. چون ویروس فقط داخل گلبول سفید زنده می ماند، پس تنها از راهی منتقل می شود که گلبول سفید منتقل شود. گلبول سفید هم فقط در خون و ترشحات بدن وجود دارد پس ویروس هم فقط از راهی می تواند وارد شود که خون و ترشحات محتوای ویروس به خون یا مخاط بدن فرد دیگری وارد شود. به این ترتیب ویروس اچ آی وی از ۳ راه اصلی زیر می تواند وارد بدن انسان شود:

۱. تزریق خون و فرآورده های خونی

۲. تماس جنسی

۳. از طریق مادر آلوده به کودک

راه‌هایی که ویروس اچ آی وی از طریق آن‌ها منتقل نمی‌شود:

۱. کار کردن با یکدیگر و زندگی دسته جمعی، هم‌صحبت شدن و معاشرت‌های اجتماعی یا تماس روزمره
۲. با افراد آلوده مانند هم‌سفر بودن، هم‌کلاس بودن، نشستن در کنار یکدیگر
۳. از روابط عادی اجتماعی مثل سوار شدن در اتوبوس و تاکسی و استفاده از تلفن‌های عمومی
۴. غذا خوردن، آشامیدن و یا استفاده از قاشق و چنگال، لیوان و وسایل و ظروف غذاخوری
۵. اشک و بزاق و از راه هوا (عطسه و سرفه)
۶. استفاده از سرویس‌های بهداشتی مشترک مثل حمام، توالت و استخرهای مشترک
۷. توسط حیوانات، حشرات و یا نیش آن‌ها

پس نتیجه می‌گیریم نیازی به جدا سازی افراد مبتلا به اچ آی وی نیست.

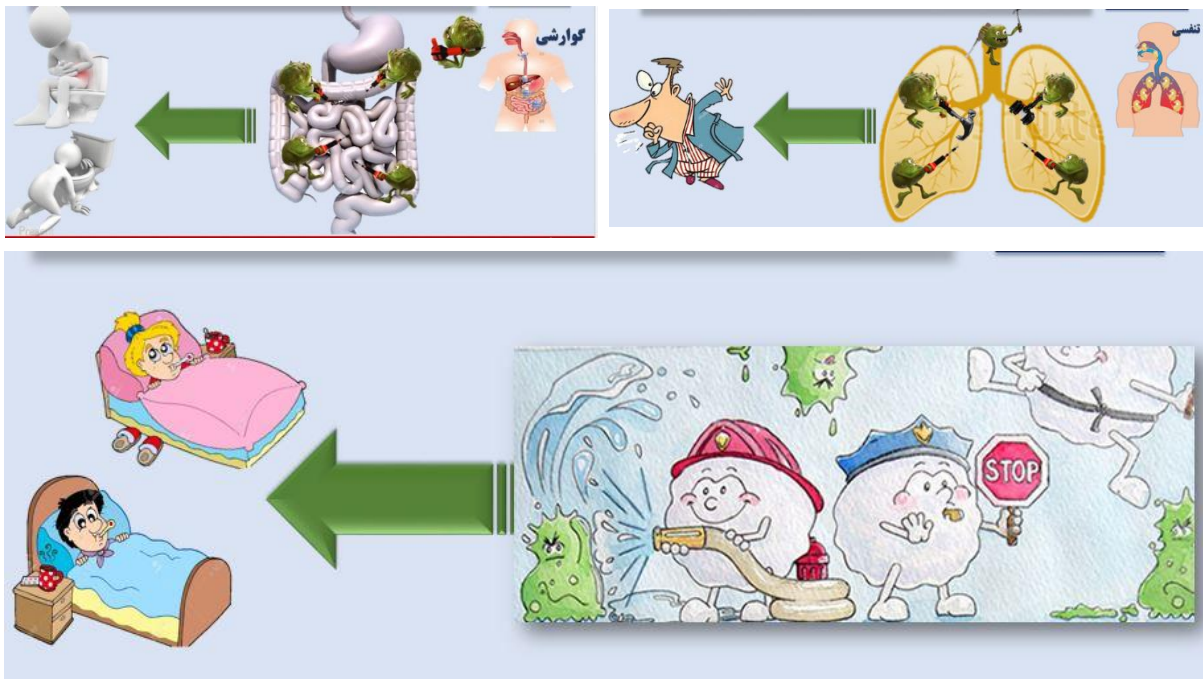
نیازی به جدا سازی نیست

در بیماری‌های عفونی وقتی میکروبی وارد بدن می‌شود، چون باعث آزدگی قسمتی از بدن می‌شود، سیستم ایمنی برای دفاع از بدن به مبارزه با میکروب اقدام می‌کند. این آزدگی و یا واکنش سیستم ایمنی باعث می‌شود علائمی ایجاد شود. مثلاً میکروب سرماخوردگی باعث آزدگی‌های مخاط دستگاه تنفسی و ریه‌ها می‌شود؛ پس سرماخوردگی خود را به شکل سوزش گلو و بینی و سرفه نشان می‌دهد و یا در بیماری اسهالی، میکروب به جدار روده صدمه می‌زند و باعث دل‌درد و اسهال در فرد می‌شود.

همه علائم بیماری‌های عفونی، مربوط به تخریب بدن توسط میکروب نیست. وقتی میکروب وارد بدن می‌شود، سیستم ایمنی آن را به‌عنوان دشمن می‌شناسد و برای از بین بردنش با میکروب وارد جنگ می‌شود؛ مانند ارتش یک کشور که به جنگ دشمن می‌رود.

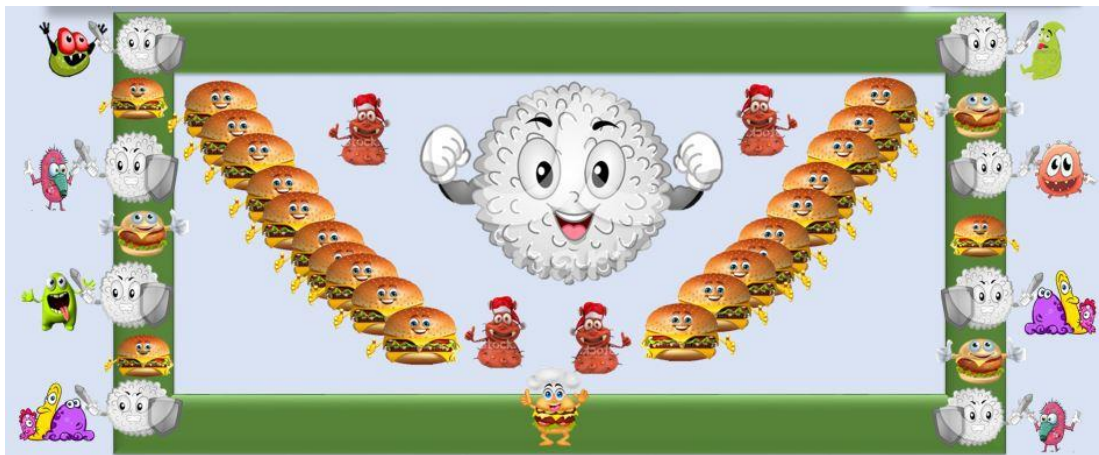
سیستم ایمنی برای مقابله با میکروب‌ها موادی ترشح می‌کند که باعث ایجاد علائمی می‌شود؛ به‌عنوان مثال در سرماخوردگی سیستم ایمنی ماده‌ای به نام هیستامین ترشح می‌کند که خودش باعث آبریزش بینی و ... می‌شود.

پس از ورود ویروس اچ آی وی به بدن چه اتفاقی می افتد؟

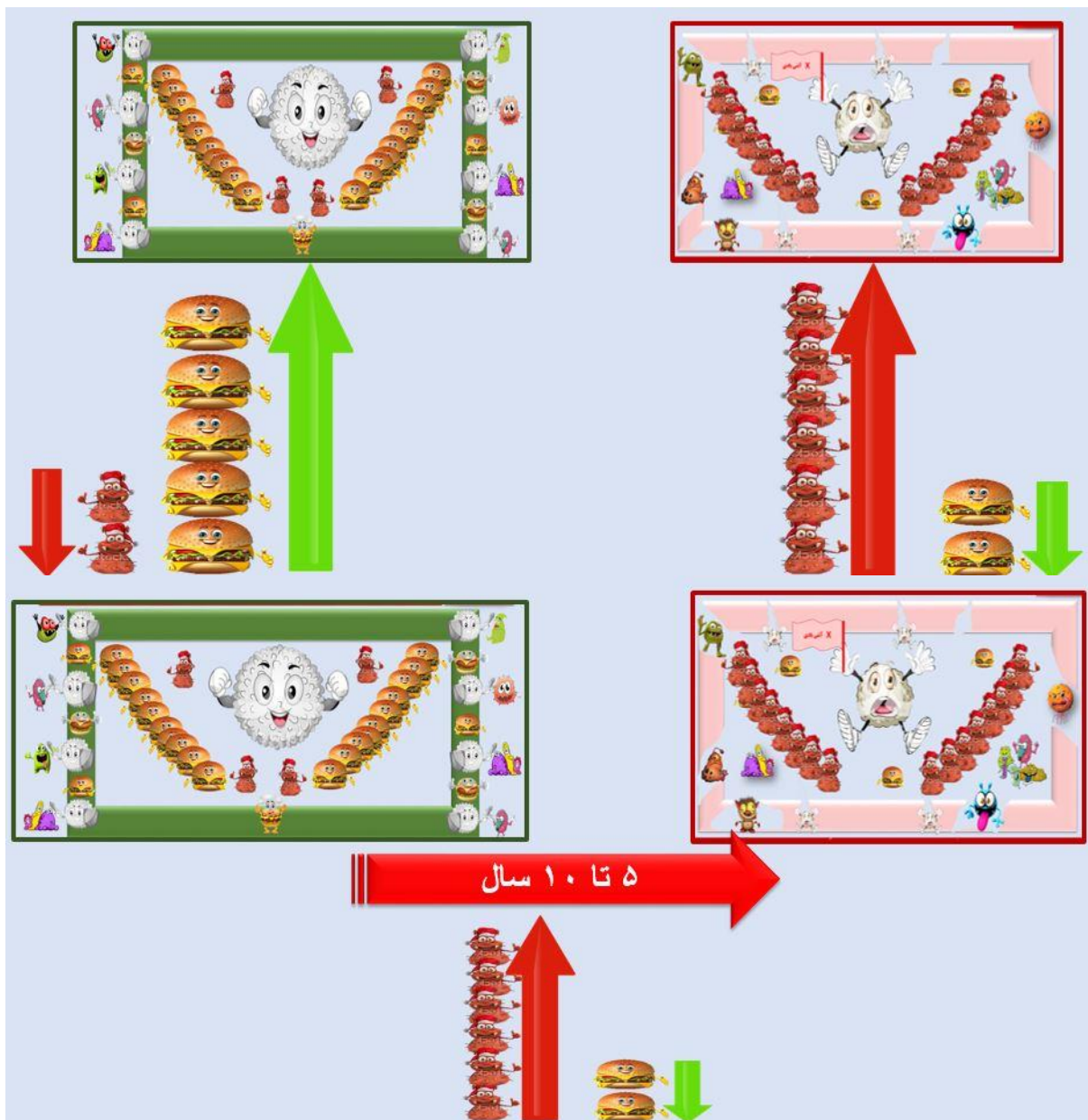
اما در اچ آی وی داستان به شکل دیگری است؛ زیرا برخلاف اغلب عوامل بیماریزا ویروس اچ آی وی هیچ آسیبی به بدن نمی زند. فقط وارد گلبول سفید شده و از امکانات آن برای تغذیه و رشد خود استفاده می کند و هیچ قسمتی از بدن، حتی گلبول سفید را تخریب نمی کند؛ پس علامتی ندارد. از طرف دیگر چون جایی خراب نمی شود، سیستم ایمنی هم واکنشی نشان نمی دهد و به این ترتیب عفونت اچ آی وی بدون علامت است.

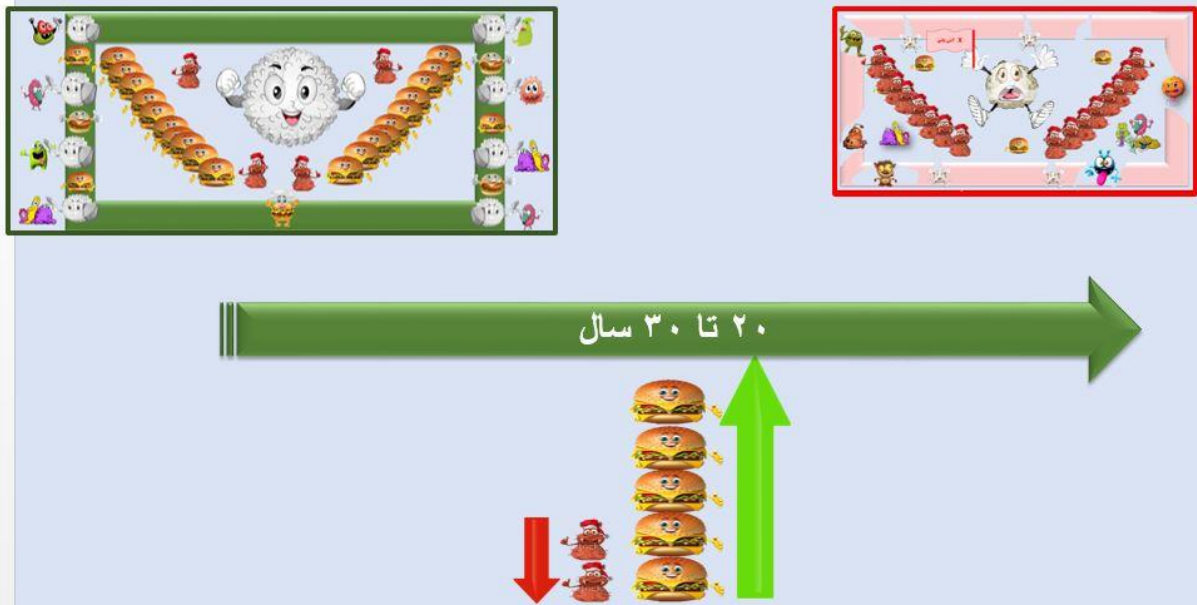
ویروس اچ آی وی هم نه جایی را خراب می کند و نه سیستم ایمنی بر علیه آن عکس العملی نشان می دهد. پس بیماری هیچ علامتی ندارد. اگر چه بعد از مدتی ماده ای در خون ترشح می شود؛ مانند اینکه گلبول سفید با پلاکاردی اعلام می کند که میهمانی ناخوانده دارد؛ که آن هم هیچ علامتی ایجاد نمی کند و فقط نفع آن این است که در تشخیص آزمایشگاهی به ما کمک می کند.

با افزایش ویروس‌ها، گلبول‌های سفید مجبور می‌شوند همه توان خود را صرف تغذیه ویروس کرده و دیگر برای انجام وظایف خود رمقی ندارند. همان‌طور که اشاره شد وظیفه گلبول‌های سفید، مقابله با میکروب‌ها است. وقتی گلبول سفید رمق ندارد، اگر میکروب دیگری به بدن وارد گردد، بدن قادر به هیچ عکس‌العملی نیست و آن میکروب می‌تواند انسان را از پا درآورد. در این مرحله، بیماری‌های عفونی و سرطان‌های غیرعادی در بدن فرد فرصت رشد و بیماری‌زایی پیدا می‌کنند. در اصل وقتی کارایی گلبول‌های سفید کاهش پیدا می‌کند، تمام

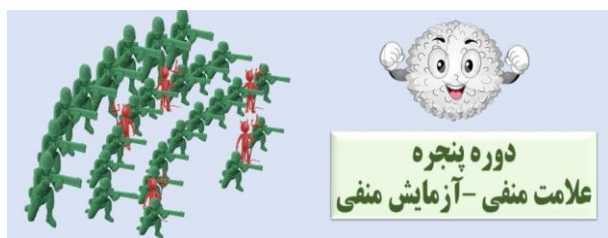
میکروب‌هایی که در حالت عادی، بیماری‌های ساده‌ای ایجاد می‌کردند و خیلی زود برطرف می‌شدند، می‌توانند عفونت‌های شدیدی ایجاد کنند. به این مرحله اصطلاح «ایدز» می‌گویند. پس ایدز زمانی است که به دلیل عفونت اچ آی وی گلبول‌های سفید توان مقابله با بقیه میکروب‌ها را ندارند و بدن در مقابل سایر عوامل بیماری‌زا بی‌دفاع می‌شود، علامتی هم که دیده می‌شود علامت سایر میکروب‌ها است؛ اما اگر فرد تحت مراقبت و درمان قرار گیرد ممکن است این اتفاق هرگز رخ ندهد.

تشخیص ابتلا به اچ آی وی:

همان‌گونه که اشاره شد در دوران ابتلا به اچ آی وی فرد هیچ علامتی ندارد که بر اساس آن بتوان به اچ آی وی مشکوک شد. همین موضوع تشخیص اچ آی وی را با مشکل مواجه ساخته است. عده زیادی هستند که مبتلا هستند، اما خود نیز از وضعیت ابتلا خود مطلع نیستند. مدتی بعد از ورود ویروس به بدن، گلبول‌های سفید به نشانه حضور ویروس ماده‌ای را در خون ترشح می‌کنند (آنتی‌بادی) که آن ماده هم هیچ علامتی ندارد؛ ولی با آزمایش قابل تشخیص است. از زمان ورود ویروس به بدن تا زمانی که گلبول‌های سفید این ماده را ترشح می‌کنند، مدتی بین دو هفته و گاه حتی سه ماه طول می‌کشد؛ که در این زمان علیرغم اینکه ویروس درون بدن فرد هست، حتی اگر فرد آزمایش هم بدهد جواب منفی خواهد بود. به این مدت زمان، دوران پنجره می‌گویند. توجه به این نکته بسیار حائز اهمیت است که با وجود دوران پنجره (مدت زمانی که ویروس وارد بدن شده، اما سطح آنتی‌بادی به حد قابل تشخیص در خون نرسیده است) و اینکه علیرغم آلودگی هنوز تست‌های آزمایشگاهی مثبت نشده است، هیچ‌گاه وجود یک آزمایش منفی دلیل قطعی برای عدم ابتلا فرد نیست و به تواترهای زمانی مشخص بایستی مجدداً مورد مشاوره و آزمایش قرار گیرد؛ اما بعد از این دوران که آنتی‌بادی ترشح شود تا آخر عمر فرد در خونش باقی خواهد ماند. لذا تشخیص اچ آی وی فقط بر مبنای آزمایش خون است.

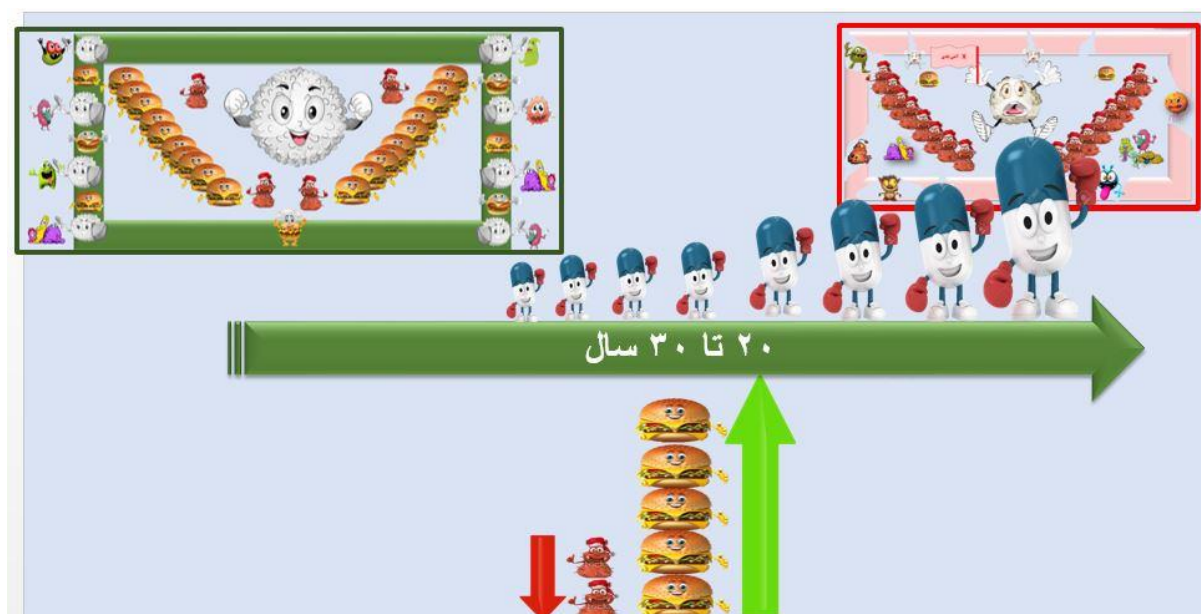
درمان:

در اغلب بیماری‌های عفونی درمان شامل داروهایی است که موجب تضعیف و یا مرگ عوامل بیماریزا می‌گردند و بسته به اینکه عامل بیماریزا در چه سلول و یا ارگانی از بدن مستقر شده، اشکال و انواع داروهایی مورد استفاده قرار می‌گیرند که توان دستیابی به آن عامل را داشته باشند.

درمان بیماری اچ آی وی:

تاکنون داروی مؤثری که بتواند ویروس را کامل از بین ببرد وجود ندارد؛ اما داروهای مناسبی وجود دارند که می‌توانند تعداد ویروس در خون را به شدت کم کرده و مانع پدید آمدن علائم مرحله ایدز شوند. در کنار این داروها فرد باید تحت مراقبت قرار گیرد تا عواملی که باعث تضعیف شدن سیستم ایمنی‌اش می‌شود نیز از بین برود.

مراقبت مستمر افراد مبتلا به اچ آی وی و درمان به موقع عفونت‌ها و بیماری‌های دیگر می‌تواند در به تعویق انداختن مرحله بیماری بسیار مؤثر باشد. به‌گونه‌ای که در صورت مراقبت و درمان به‌موقع؛ ممکن است علائم بیماری ایدز تا پایان عمر بروز نکند.

پیشگیری:

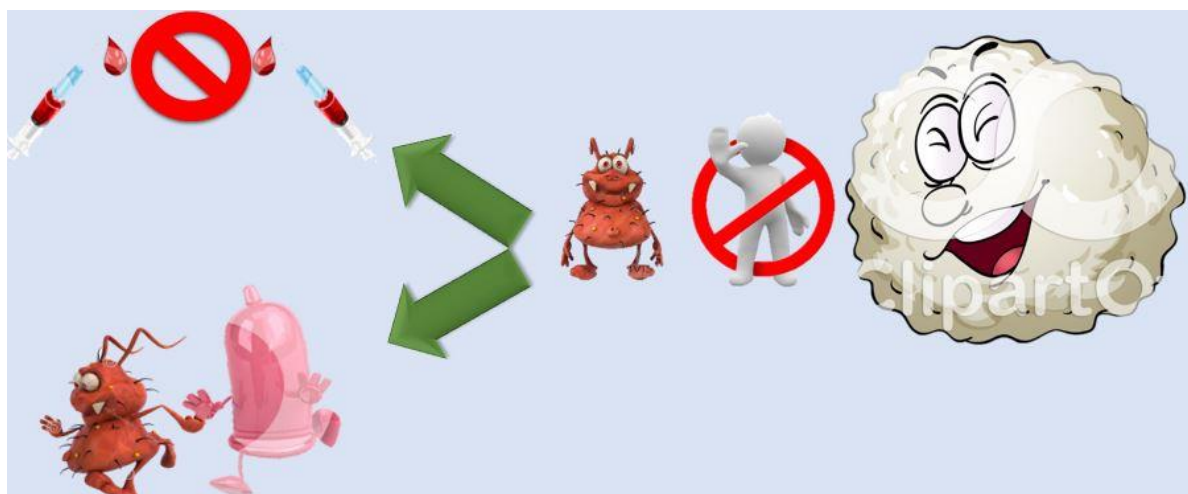
یکی از اصلی‌ترین روش‌های پیشگیری از بیماری‌های عفونی، راه‌هایی است که مانع ورود میکروب به بدن می‌شوند. این روش پیشگیری بسیار به راه انتقال بیماری وابسته است.

به‌عنوان مثال می‌توان به استفاده از ماسک در بیماری‌های تنفسی و دستکش در بیماری‌های پوستی اشاره کرد.

پیشگیری از ابتلا به اچ آی وی:

مانند همه بیماری‌های عفونی یکی از روش‌های پیشگیری، مانع شدن ورود ویروس به بدن فرد است. استفاده از سرنگ‌های یکبار مصرف در تزریق و کاندوم در روابط جنسی می‌تواند از راه‌های اصلی پیشگیری از انتقال بیماری باشد؛ اما همان‌طور که اشاره شد، یکی دیگر از روش‌های مهم پیشگیری از ابتلا به اچ آی وی، درمان افراد مبتلا است. دارو با کاهش ویروس در خون و ترشحات منجر می‌شود که حتی در صورت تماس اتفاقی با خون و ترشحات این افراد، ویروسی برای انتقال وجود نداشته باشد.

اچ آی وی یک بیماری عفونی است که مخصوص گروه خاصی نیست.

بیماری اچ آی وی مخصوص طبقه، قشر و یا گروه خاصی نیست، این بیماری یک بیماری عفونی است که اگر عامل آن وارد بدن هر کسی شود، آن فرد می‌تواند به بیماری مبتلا شود.

چون ویروس درون گلبول‌های سفید خون و ترشحات جنسی وجود دارد و همه افراد دارای گلبول سفید در خون و ترشحات‌شان هستند، پس هر کسی که با ویروس در تماس باشد، می‌تواند مبتلا به عفونت اچ آی وی شود.

علیرغم اینکه اچ آی وی مخصوص گروه خاصی نیست؛ بدیهی است هر کسی که بیشتر با خون و ترشحات جنسی سروکار داشته باشد، بیشتر احتمال دارد با ویروس در تماس بوده و به بیماری اچ آی وی مبتلا شود، اما این بدان معنی نیست که فقط این افراد مبتلا به اچ آی وی می‌شوند:

- کسانی که با سرنگ و سرسوزن‌های مشترک تزریق می‌کنند.
- کسانی که روابط جنسی دارند و از کاندوم استفاده نمی‌کنند؛ خصوصاً اگر روابط جنسی با افرادی باشد که احتمال ابتلا بیشتری دارند.
- اگر فرد بیماری مقاربتی داشته باشد با احتمال بیشتری ممکن است در روابط جنسی به عفونت اچ آی وی مبتلا شود.
- نوزادان مادران مبتلا به اچ آی وی نیز، اگر مادر تحت درمان نباشد، ممکن است مبتلا شوند

لذا هرگونه اقدامی که مانع تماس خون و ترشحات جنسی افراد با هم شود، می‌تواند احتمال ابتلا به اچ آی وی را کاهش دهد:

- کسانی که تزریق می‌کنند از سرنگ و سرسوزن‌های یک‌بار مصرف و شخصی استفاده کنند.
- افراد در روابط جنسی از کاندوم استفاده کنند؛ خصوصاً اگر روابط جنسی با افرادی باشد که احتمال ابتلا بیشتری دارند.
- اگر فرد بیماری مقاربتی دارد سریعاً برای درمان آن اقدام کند.
- با درمان به‌موقع مادران باردار می‌توان مانع ابتلا کودک شد، لذا مادران باردار، برای اچ آی وی آزمایش شوند و اگر مبتلا به اچ آی وی هستند تحت درمان قرار گرفته و به نوزاد خود شیر ندهند.

